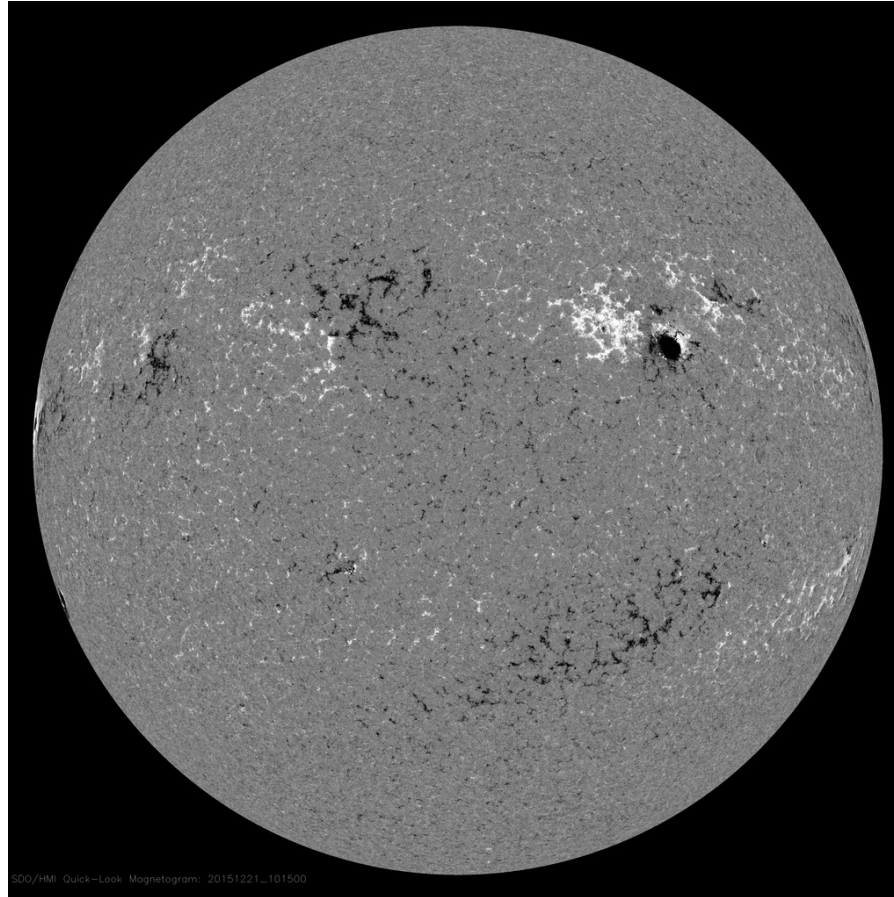

Spektropolarimetrija Sunca (i zvezda)

Ivan Milić

*(Max Planck Institute for Solar System Research,
Goettingen, Germany)*

Plan

Sunce:

- Malo istorije
- Zeemanov efekat
- Prenos zračenja i inverzija
- Polarizacija rasejanjem u linijama
- Protuberance

Zvezde:

- ZD imaging
- Polarizacija tokom tranzita egzoplanetom
- Diskovi

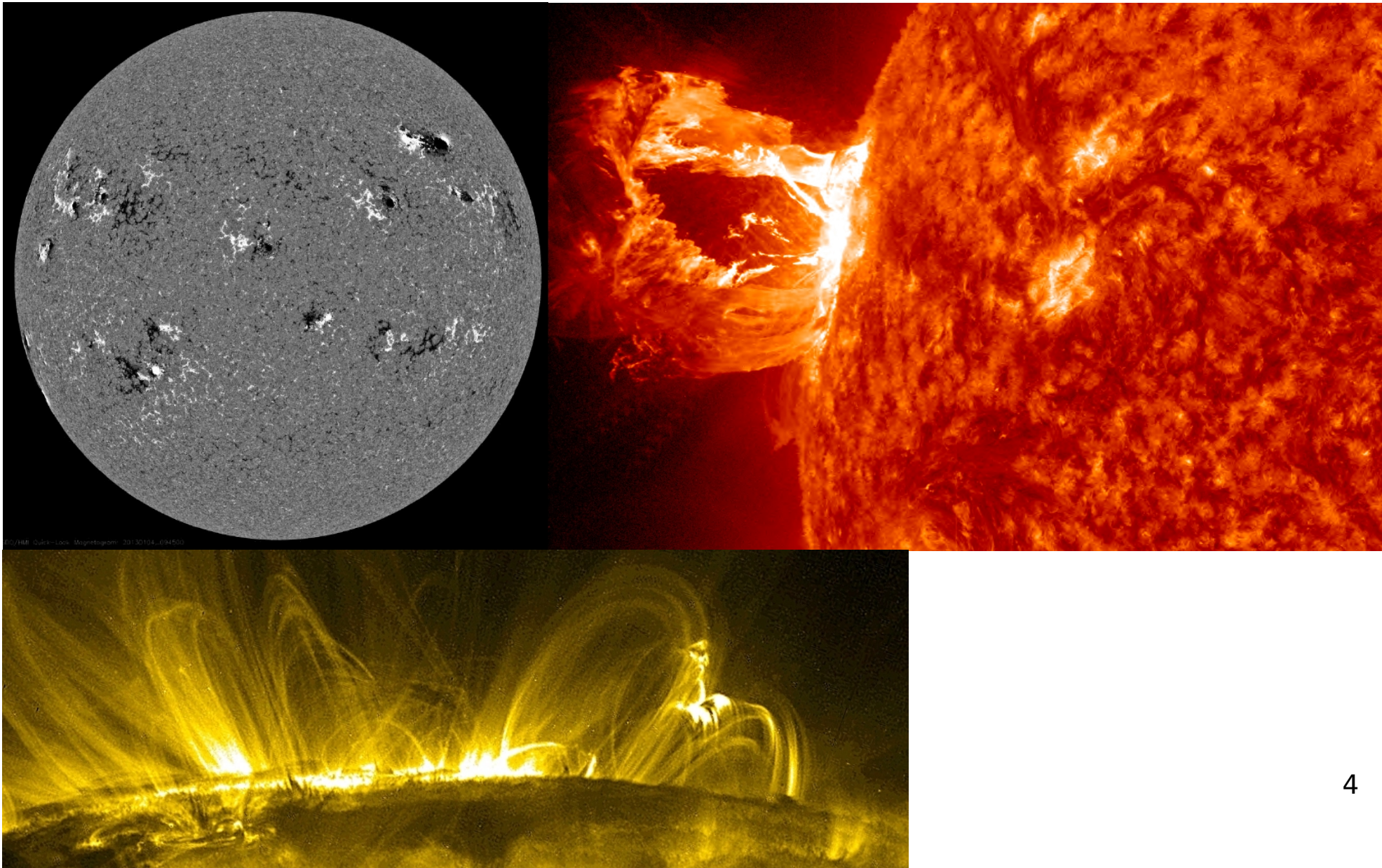

Pojedinačni fotoni su 100 %
polarizovani

Idealno simetrični objekti emituju
potpuno nepolarizovanu svetlost

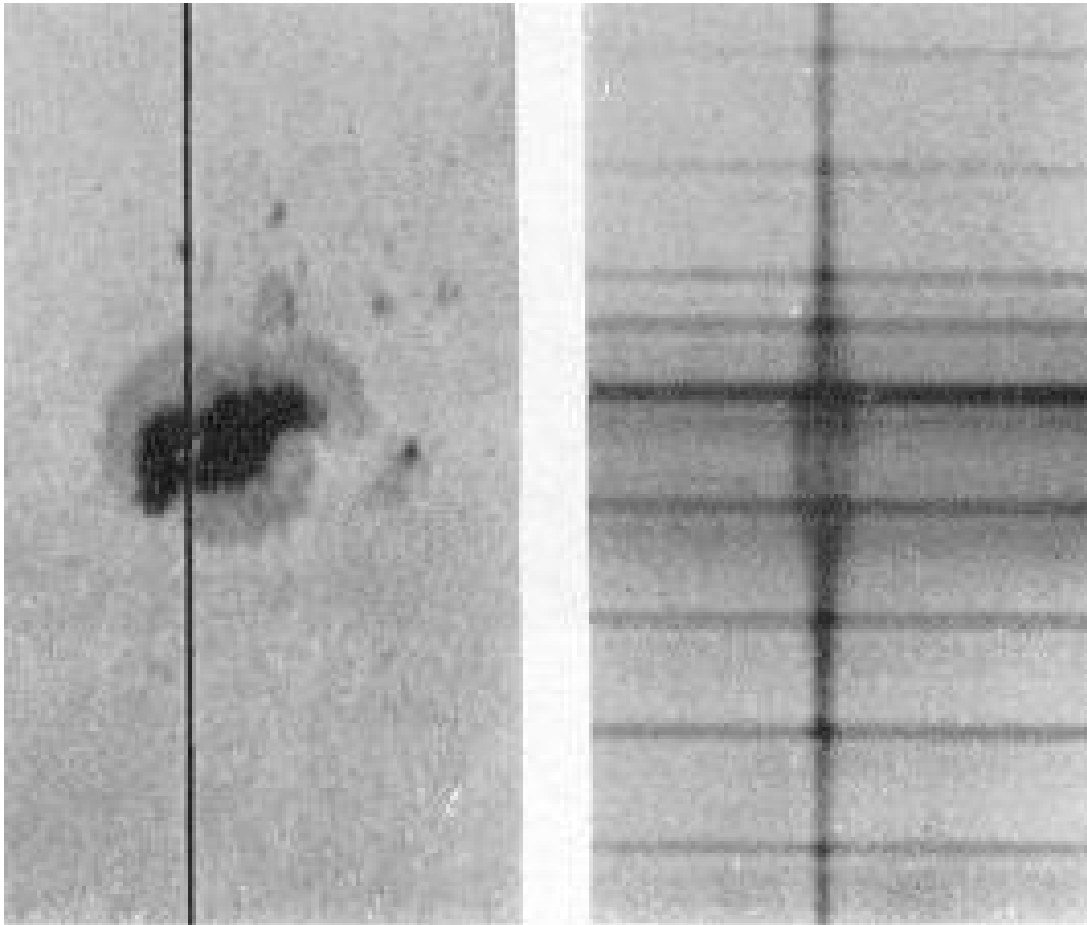
Prisustvo polarizacije uvek
ukazuje na neku anizotropiju

Postojanje magnetnog polja u Sunčevoj atmosferi je maltene očigledno

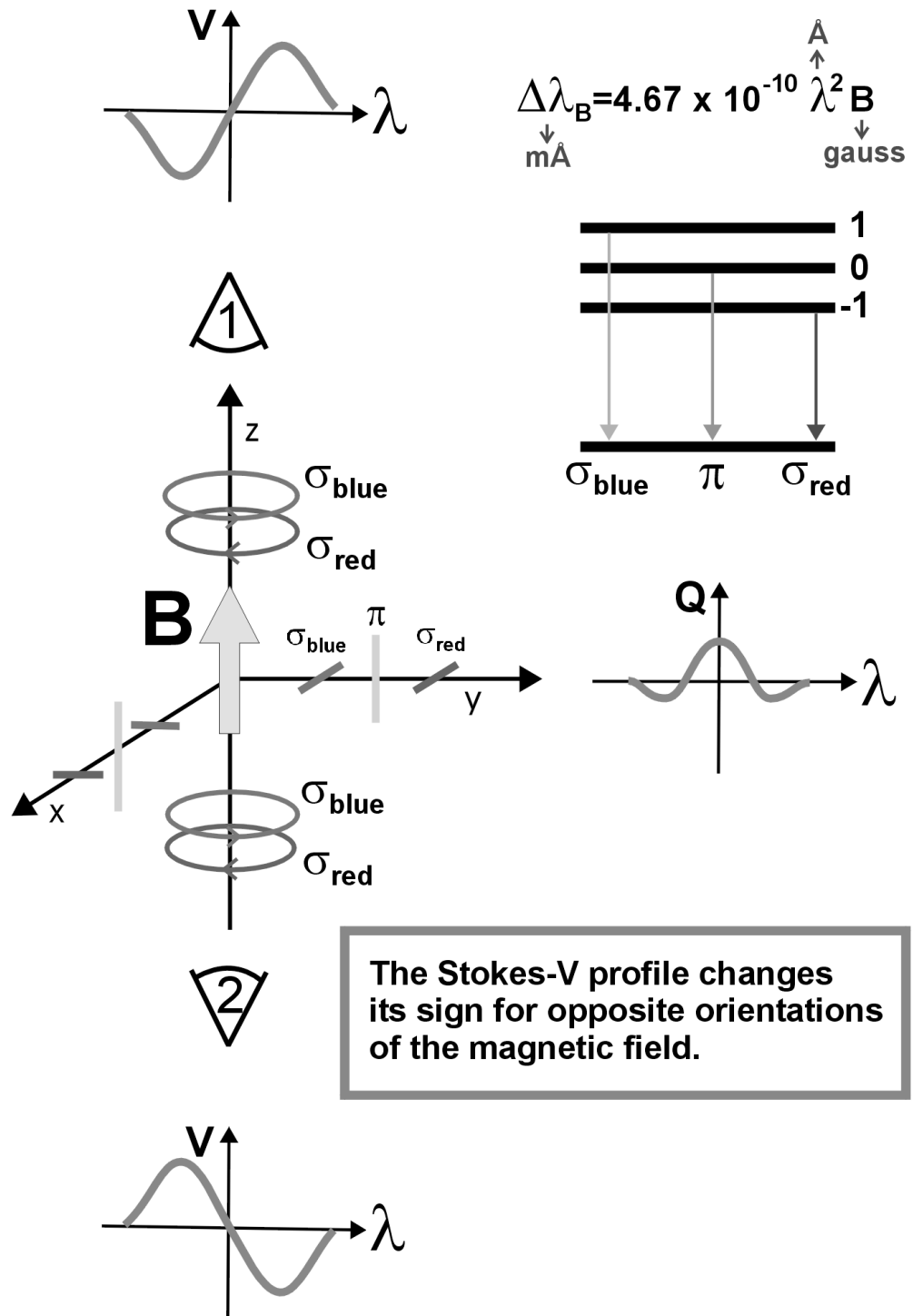
Ali, kako da budemo sigurni?

G. E. Hale je prvi posmatrao efekat za koji je Piter Zeeman dobio Nobelovu nagradu 1902.

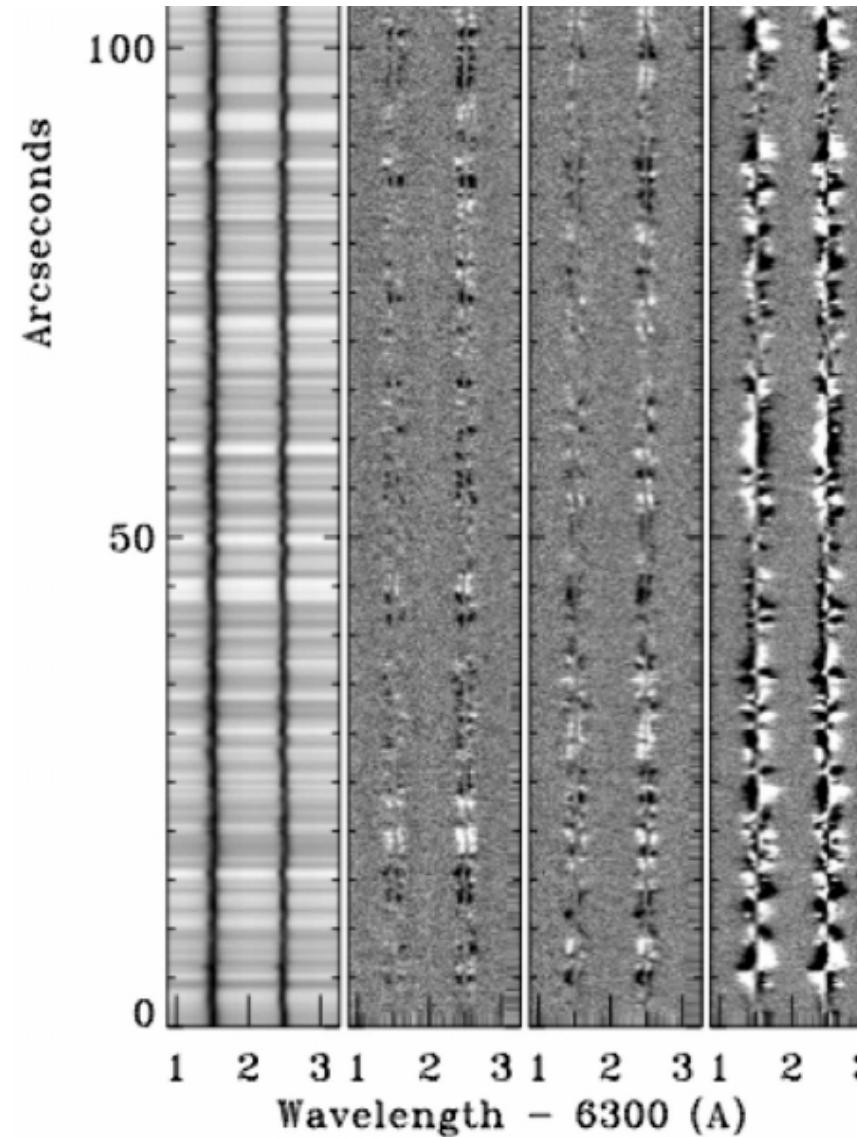
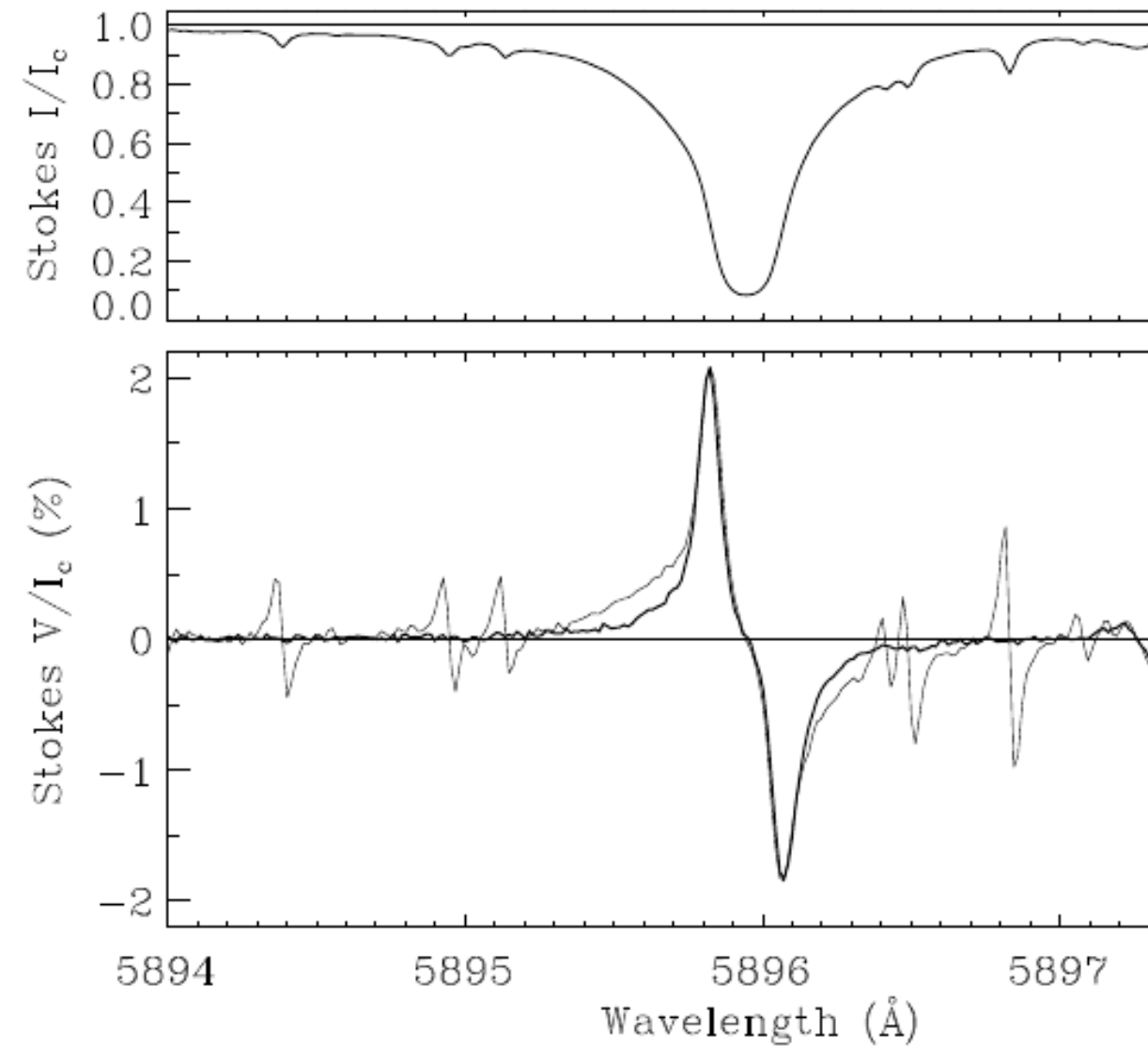
Hale et al. (1919)

The Zeeman Effect

Thanks to Andres Asensio Ramos for the figure (and inspiration!)

Ne samo intenzitet, već i kružno polarizovana

Stenflo (1984) and Lites et al (2008)

„Weak field“ aproksimacija

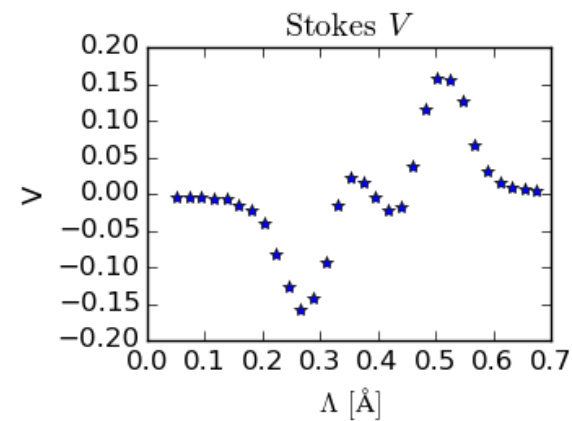
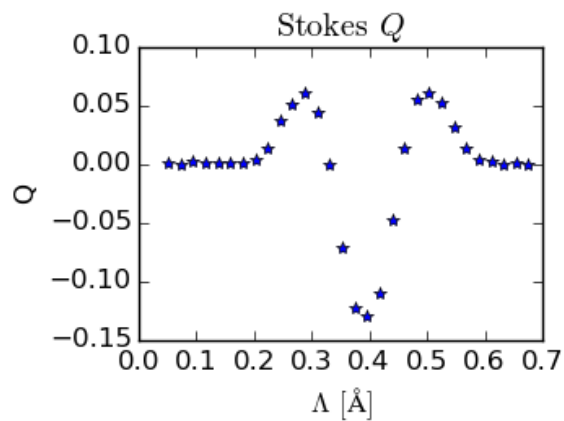
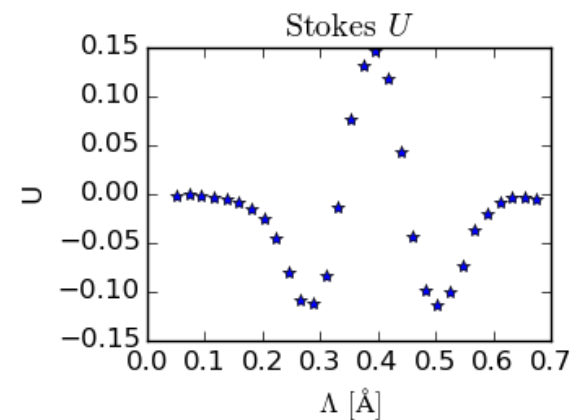
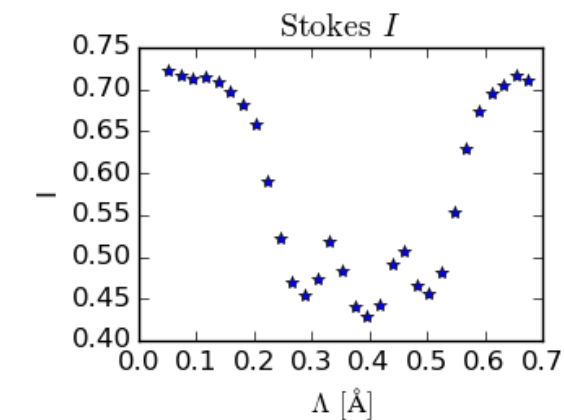
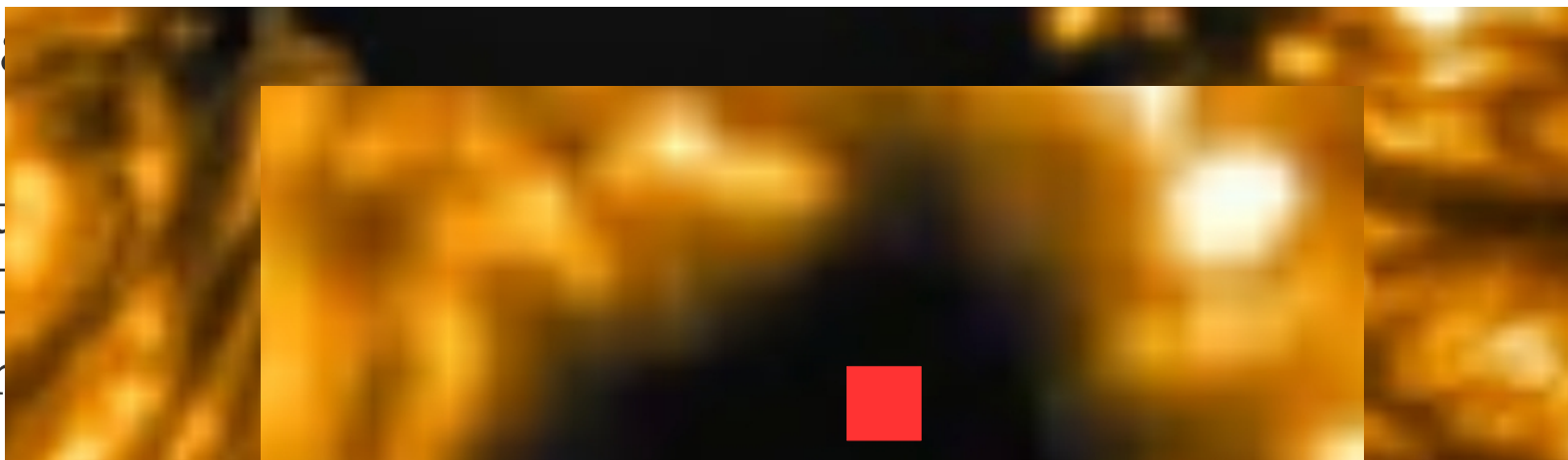
$$V \approx -\Delta\lambda_H \partial I_0 / \partial \lambda$$

- Iz ovoga možemo da izračunamo cepanje, a zatim i magnetno polje.
- Pretpostavljamo da je magnetno polje konstantno u datom „elementu“ (atmosfera)
- **Pitanje:** Šta mi u stvari merimo na ovaj način?

A št

- Spekt
niz 11
talasr
- Filter
atmos
talasr

Dakle, podaci su:

Zavisnost četiri Stoksova parametra od talasne dužine, razlučena (ili usrednjena) prostorno i vremenski.

Šta je naš model?

- Formalno gledano, naš model je model cele atmosfere, tj zavisnost temperature, gustine, pritiska, brzina i magnetnog polja od položaja i vremena
- Ovo je previše komplikovano
- Rešenje? Pretpostavi, Uprosti, Fiksiraj, Parametrizuj

Inverzija

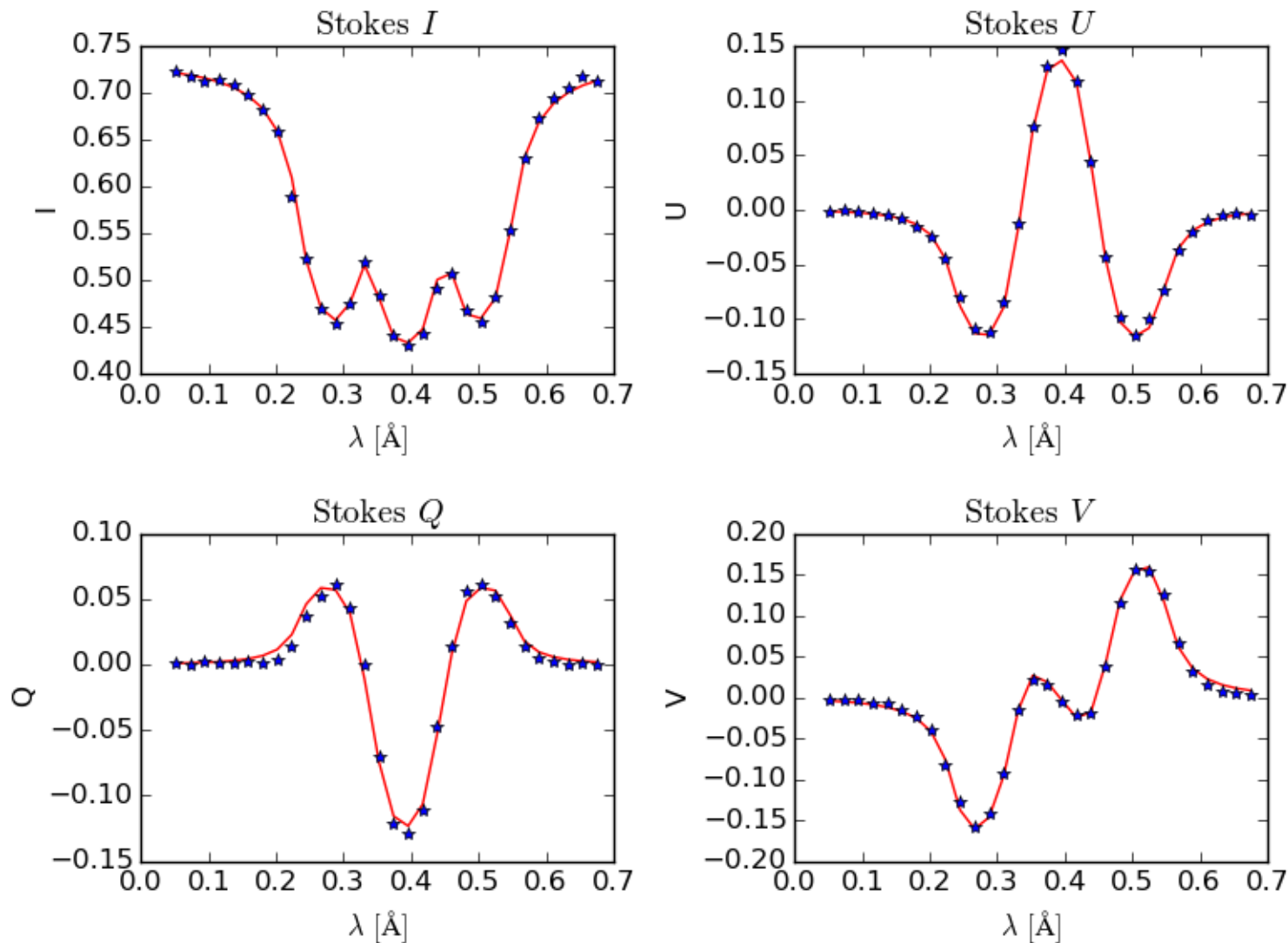
- Cilj je da fiksiramo model (tj. broj parametara i mapiranje) i da onda „mikarimo“ parametre tako da se izračunati i posmatrani spektar poklope

$$\chi^2(\mathbf{x}) \equiv \frac{1}{\nu} \sum_{s=0}^3 \sum_{i=1}^q [I_s^{\text{obs}}(\lambda_i) - I_s^{\text{syn}}(\lambda_i; \mathbf{x})]^2 w_{s,i}^2$$

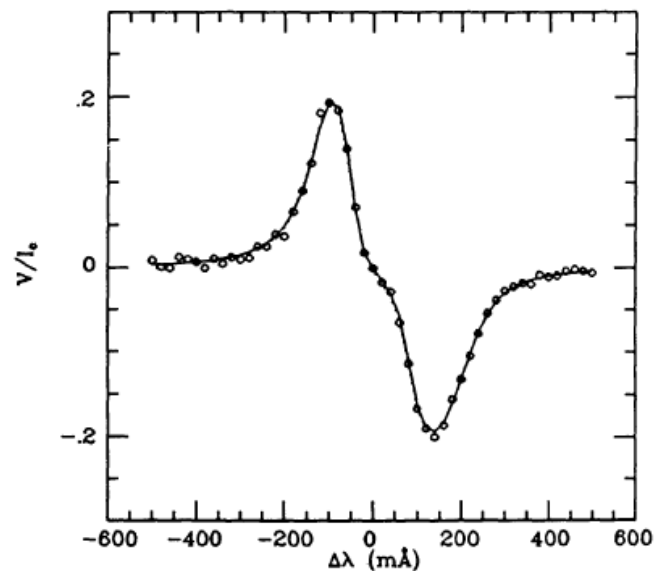
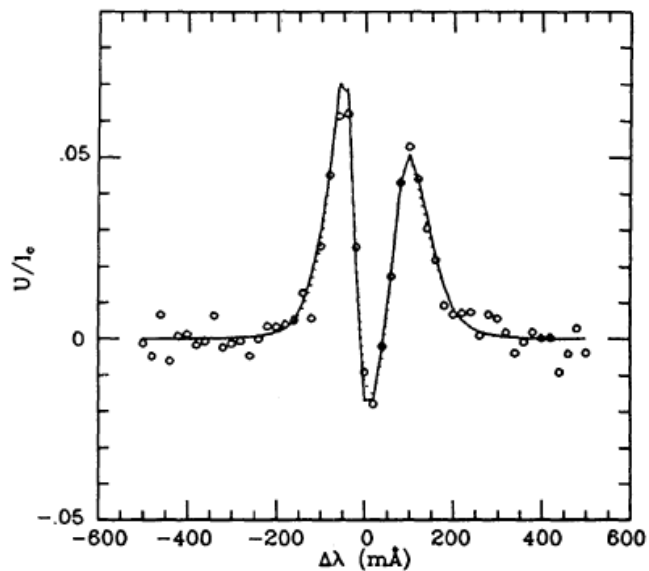
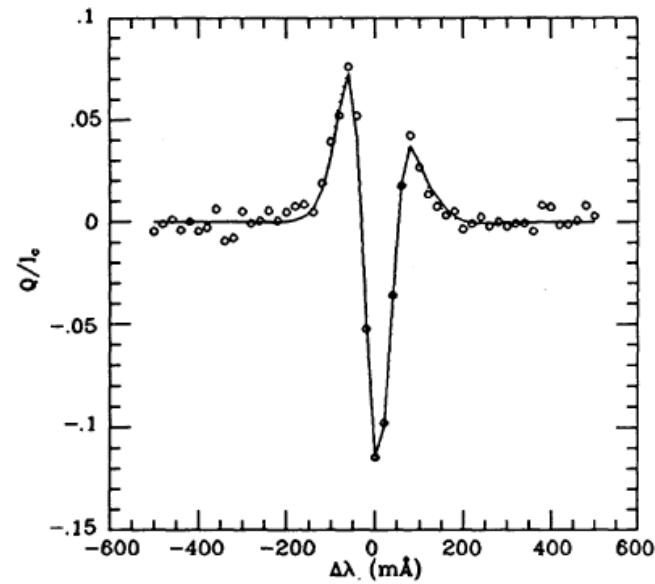
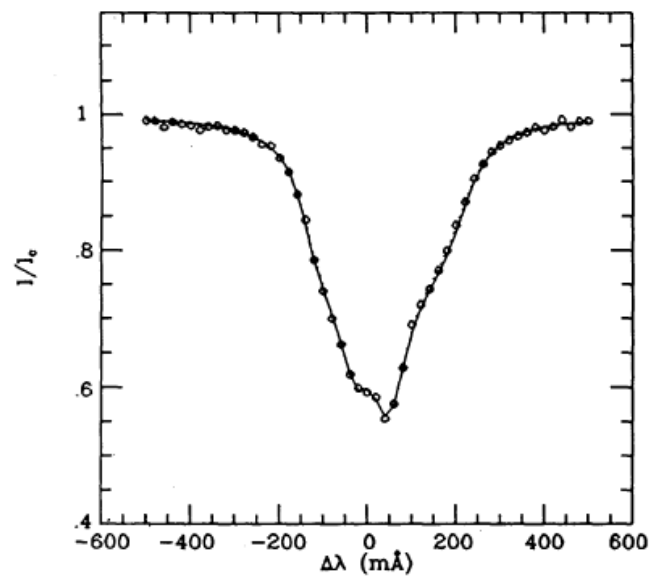
- Prelazimo iz jedne muke (obrada posmatranja, izračunavanje greške), preko druge muke (izračunavanje spektra na osnovu modela), na treću muku: minimizaciju i optimizaciju.

Milne-Eddingtonova atmosfera

Ništa ne zavisi od dubine, sem Plankove funkcije
(tj. Temperature)

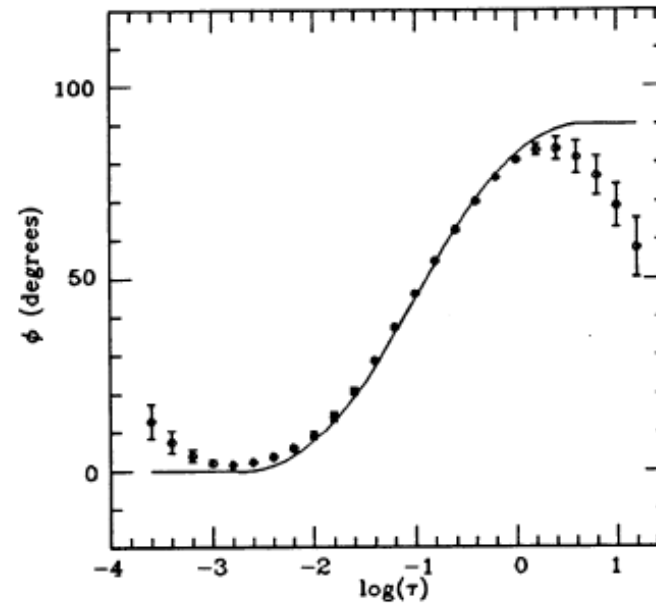
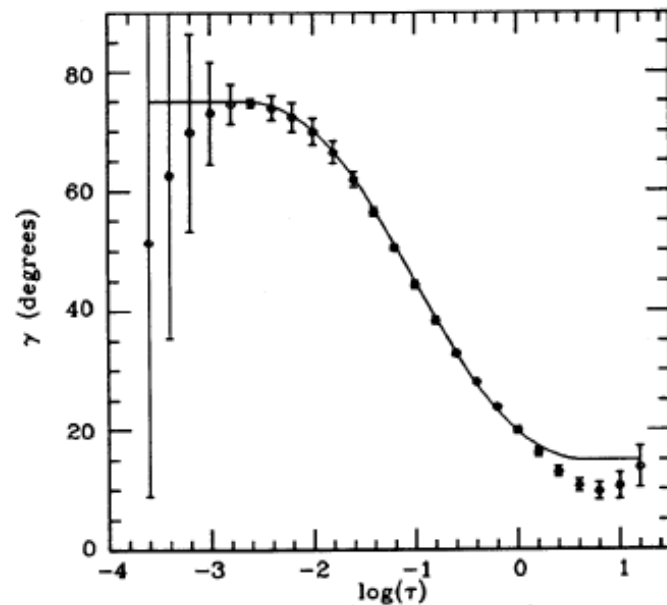
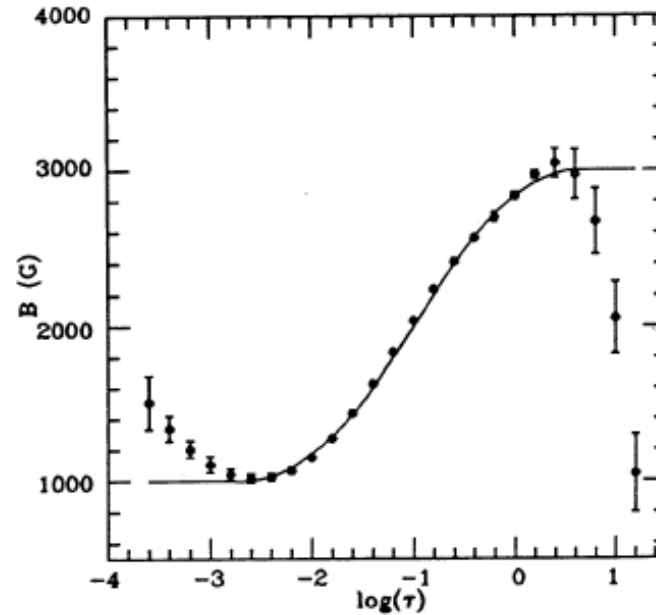
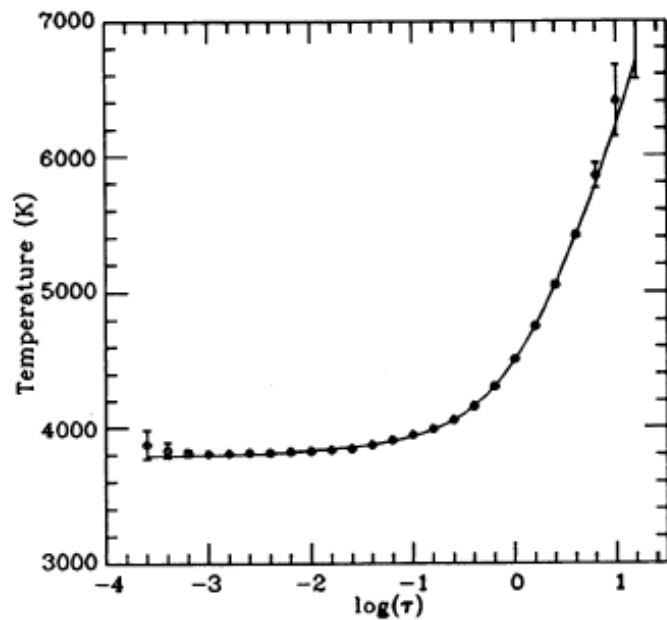

Šta raditi kada ovo očigledno nije slučaj?

Ruiz Cobo & del Toro Iniesta (1992)

Zavisnost parametara od dubine

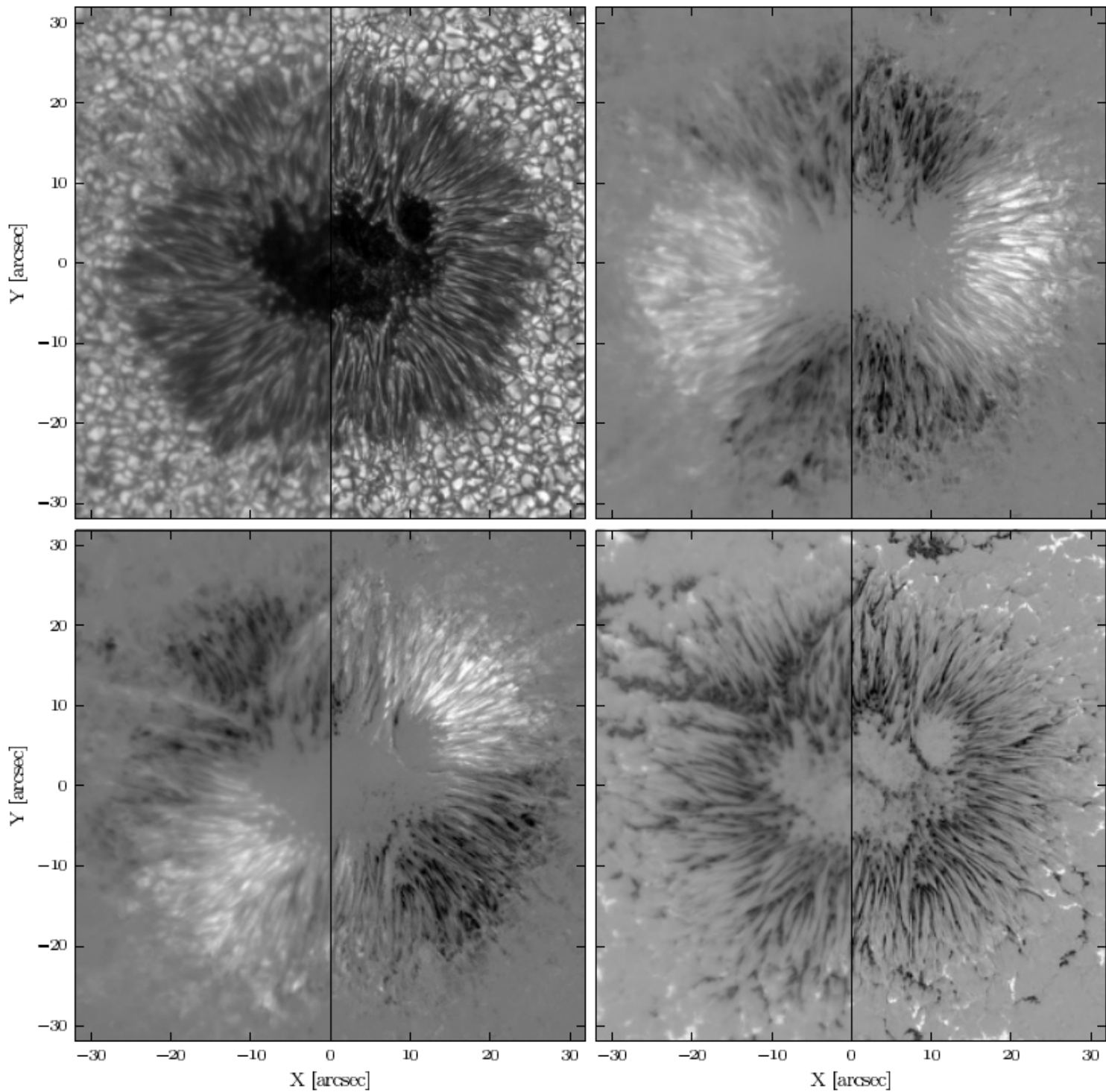

Ruiz Cobo & del Toro Iniesta (1992)

State of the art: Spatially coupled inversion

- Pikseli komuniciraju jedan sa drugim usled PSF-a teleskopa, ukoliko znamo PSF...
- Možemo da naše posmatranje, koje je 3D data kocka (x,y,talasna dužina) predstavimo kao akciju dva operatora na 3D kocku koja predstavlja atmosferu
- Prvi operator: Prenos zračenja (1D, recimo)
- Drugi operator: Prostorna spregnutost usled PSF-a

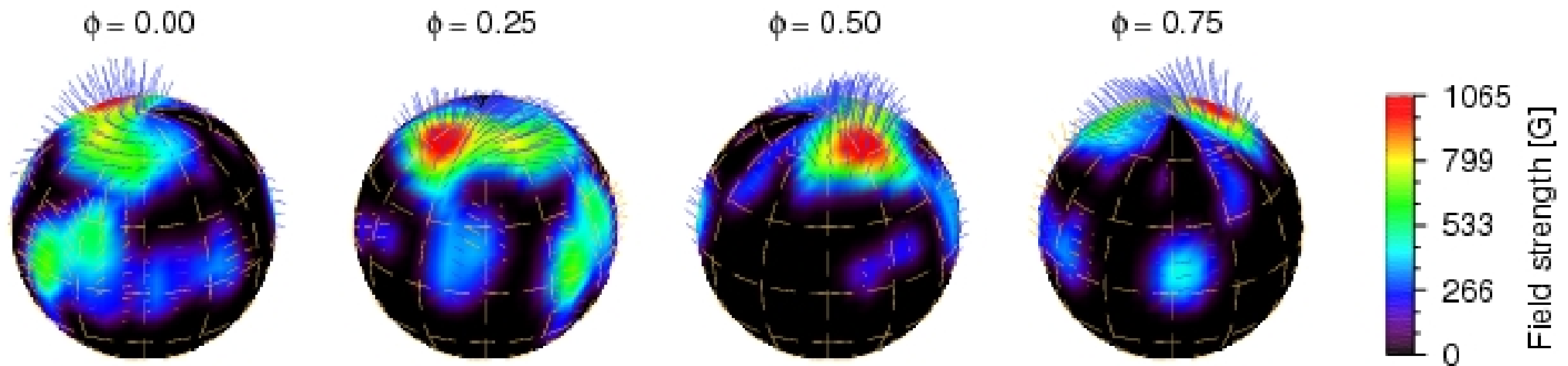

From van Noort (2012)

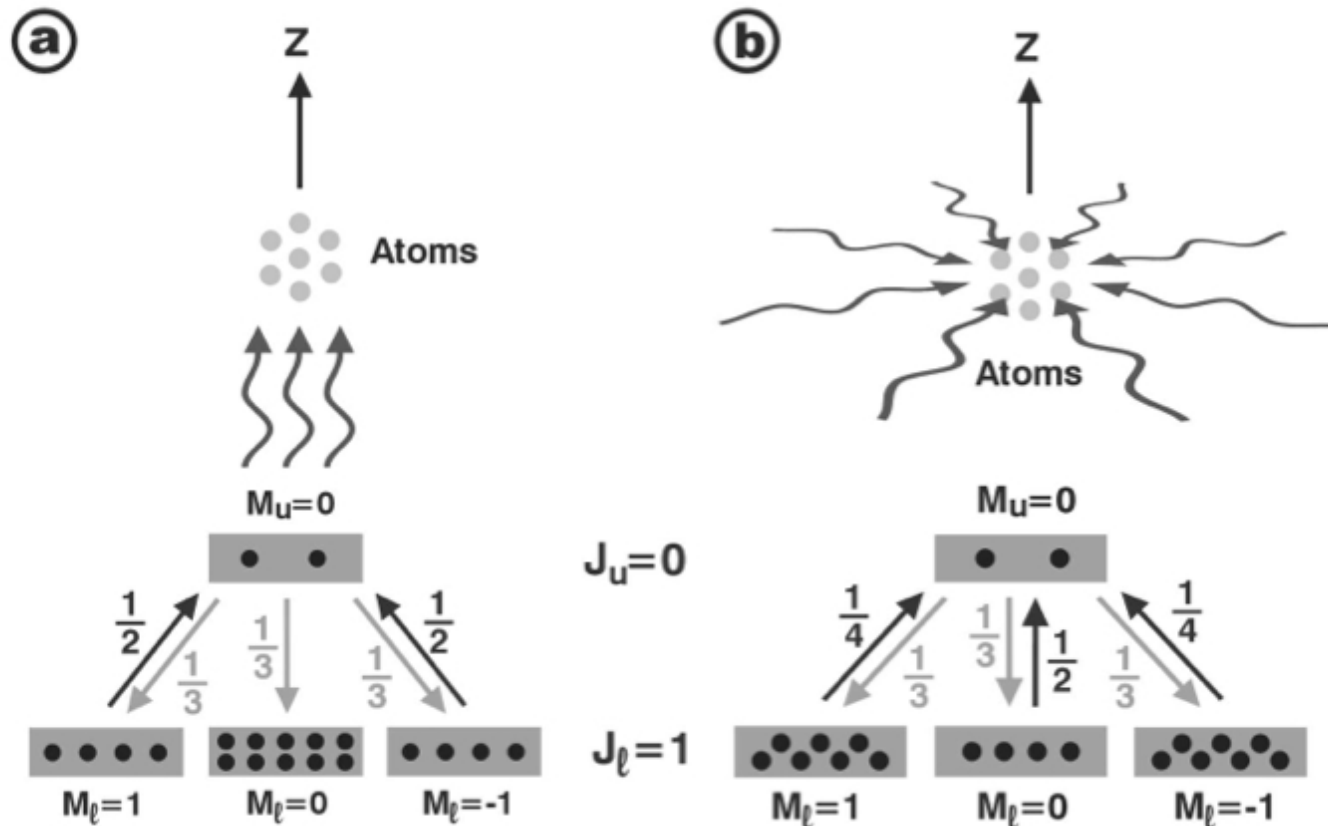
Zvezde

- Na Suncu vidimo detalje i do ~ 50 km.
- Ne zvezdama **ne vidimo detalje**.
- Kako onda nastaju slike kao ova?
- Fizika je ista, posmatranja (i ograničenja su potpuno drugačiji)

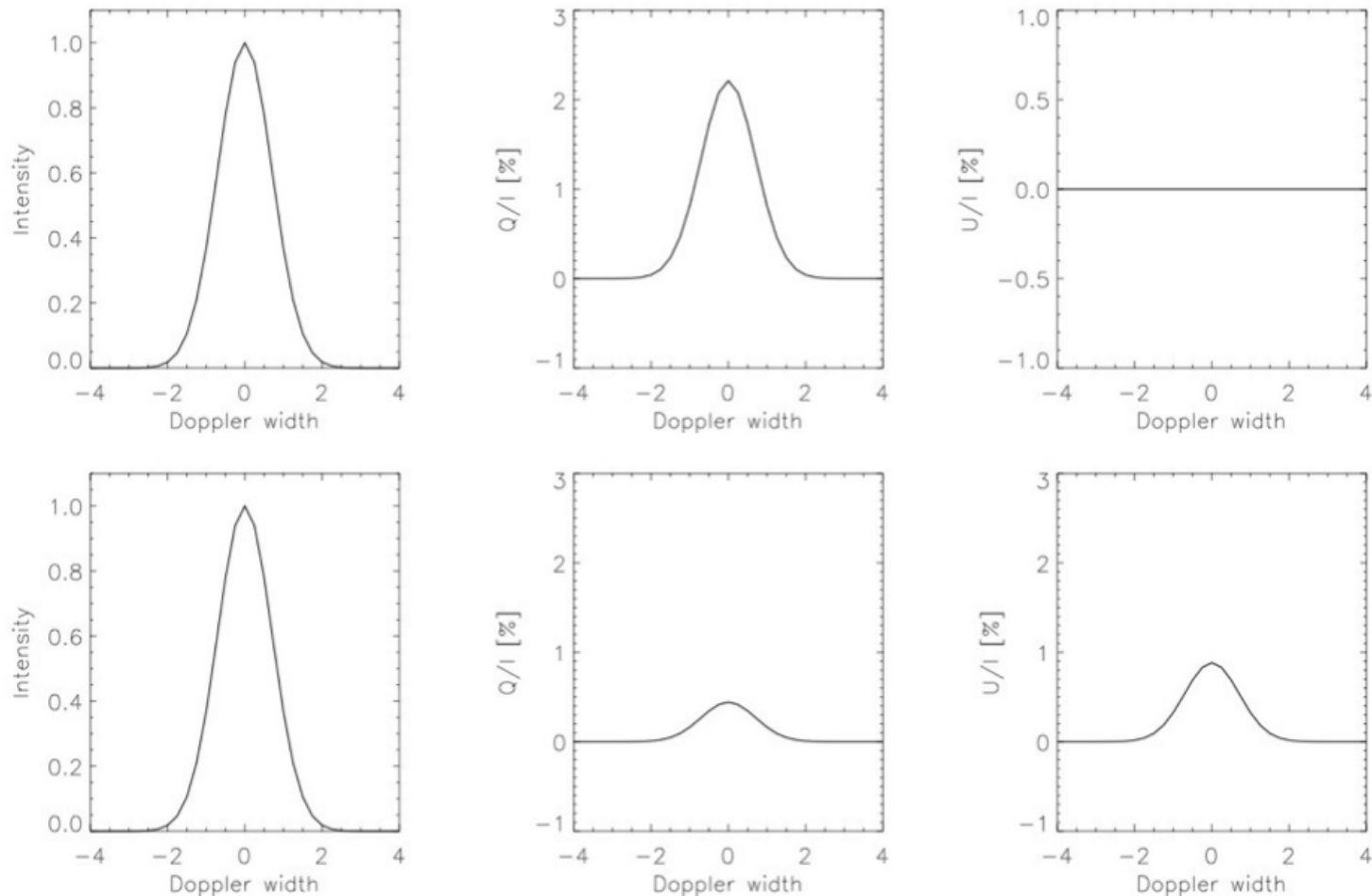
Polarizacija rasejanjem u linijama

Linearna polarizacija prouzrokovana rasejanjem anizotropnog zračenja na atomima (ili molekulima)

Hanle efekat

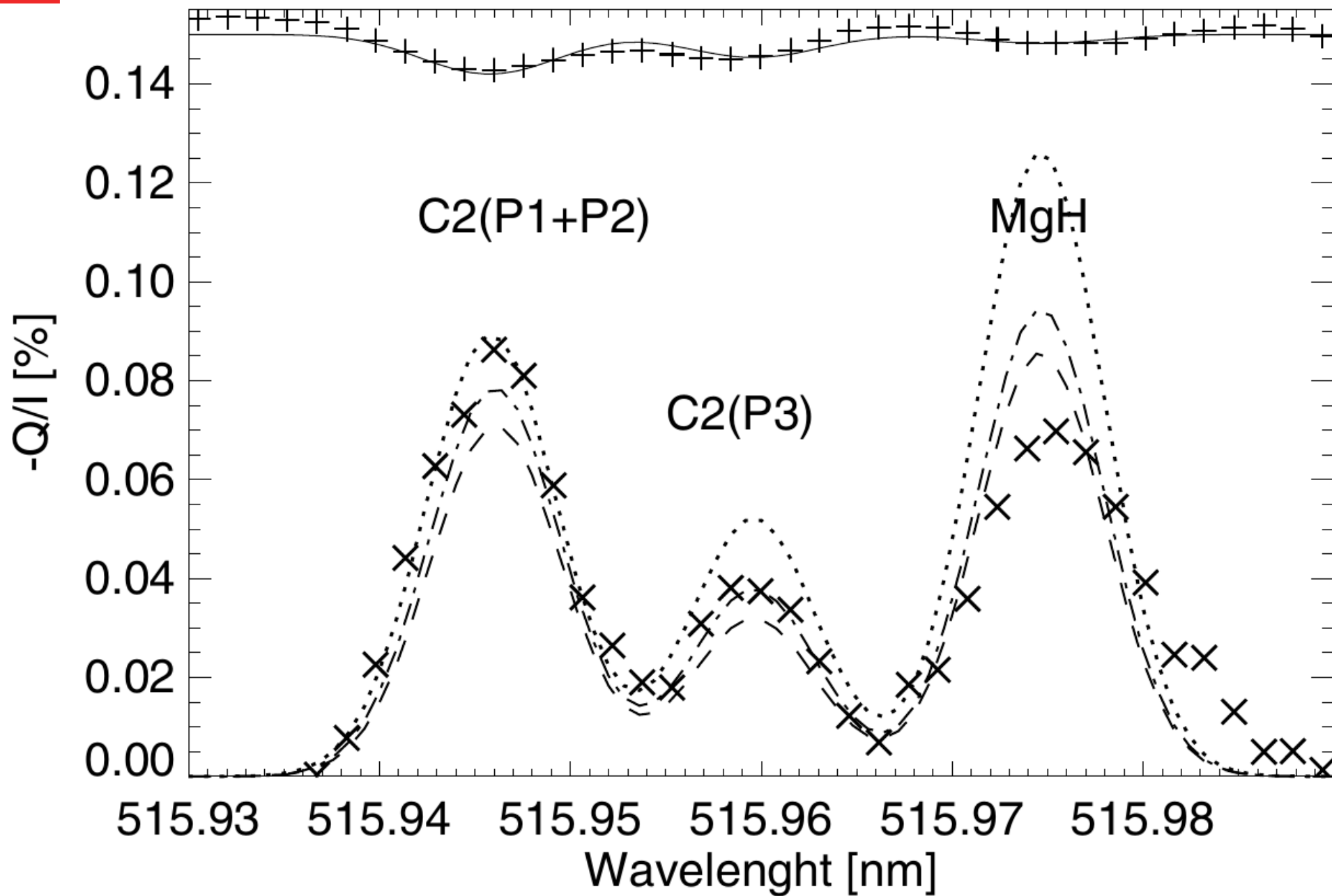
Ako je magnetno polje nagnuto u odnosu na osu simetrije upadnog zračenja → rotiranje ravni polarizacije

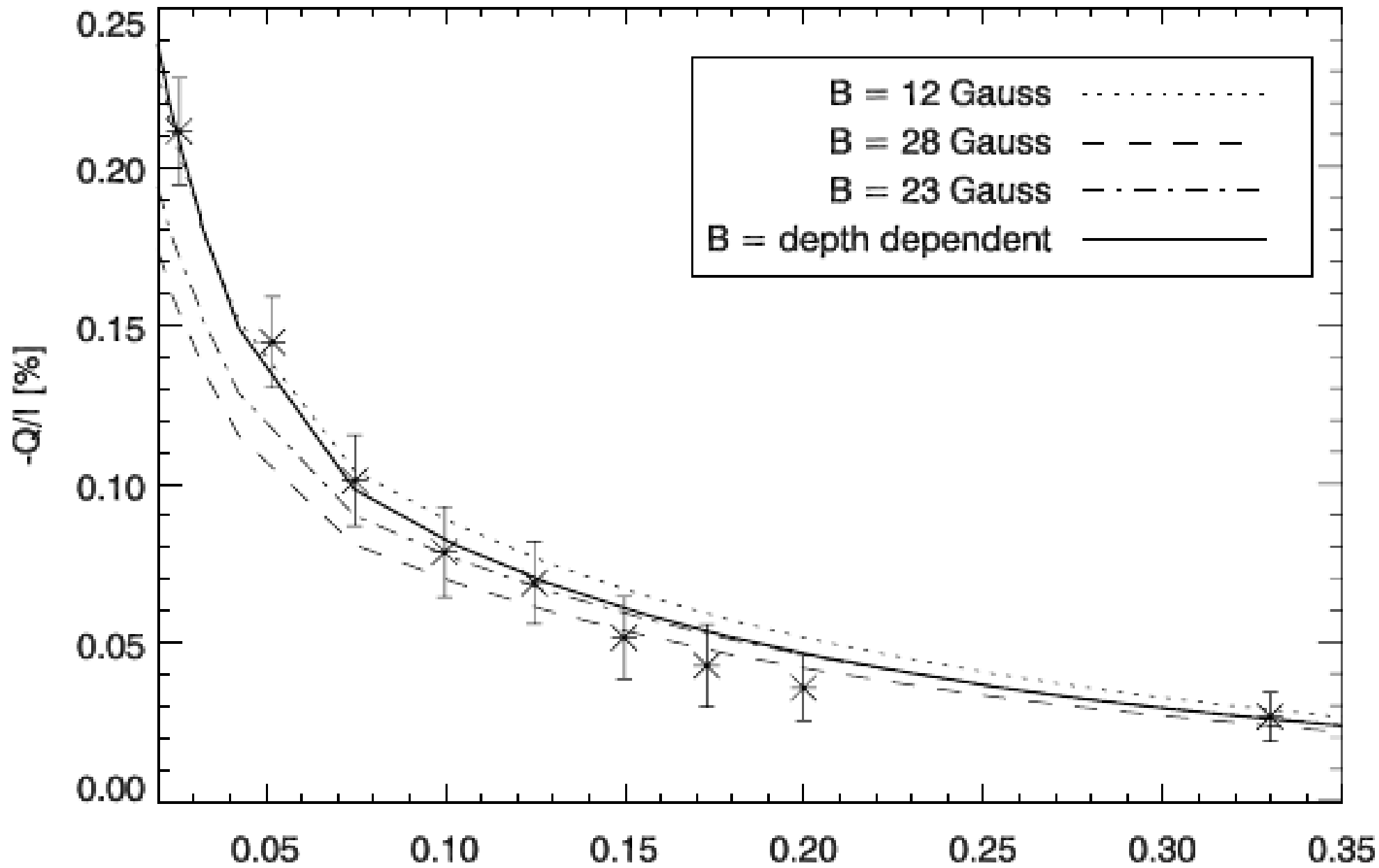
Landi degl'Innocenti & Landolfi (2004)

Ako je magnetno polje „turbulentno“

- Rotacija će da se „pokrati“ ali depolarizacija neće
- Ukupna polarizacija će da se smanji
- Svi „Zeeman-ovski“ uticaji će da se pokrate
- **Problem:** Magnetno polje nije jedini razlog za depolarizaciju

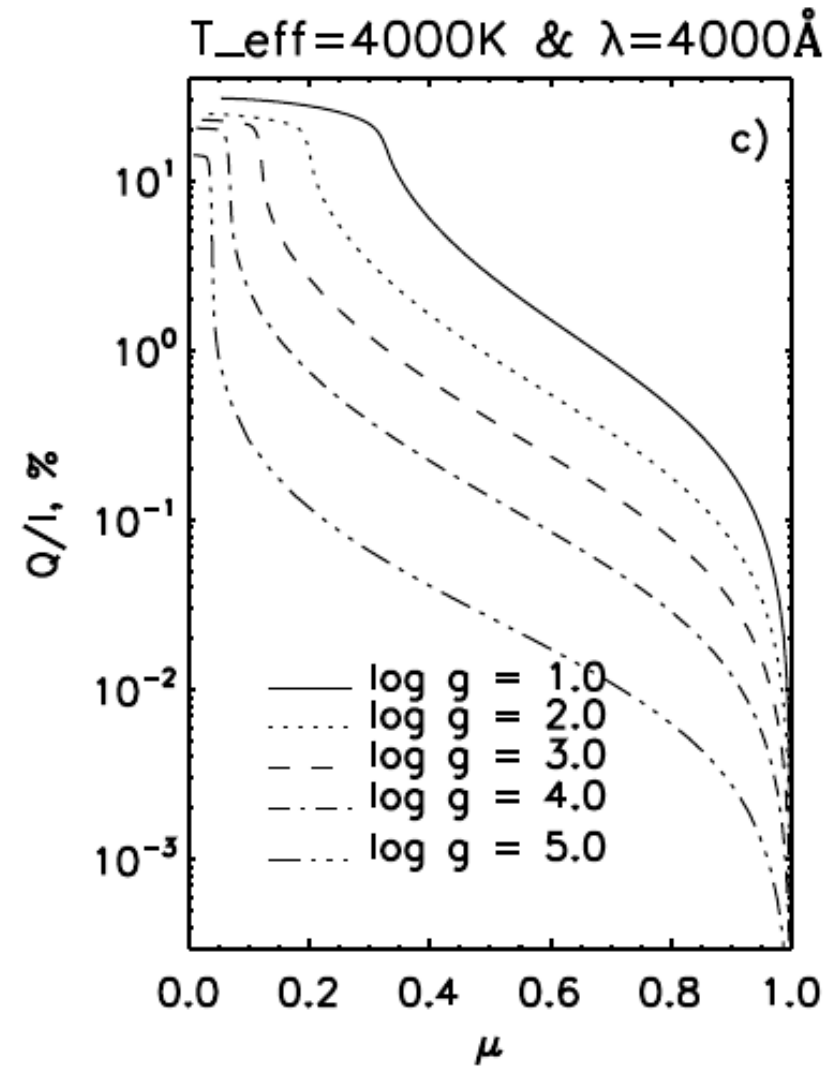
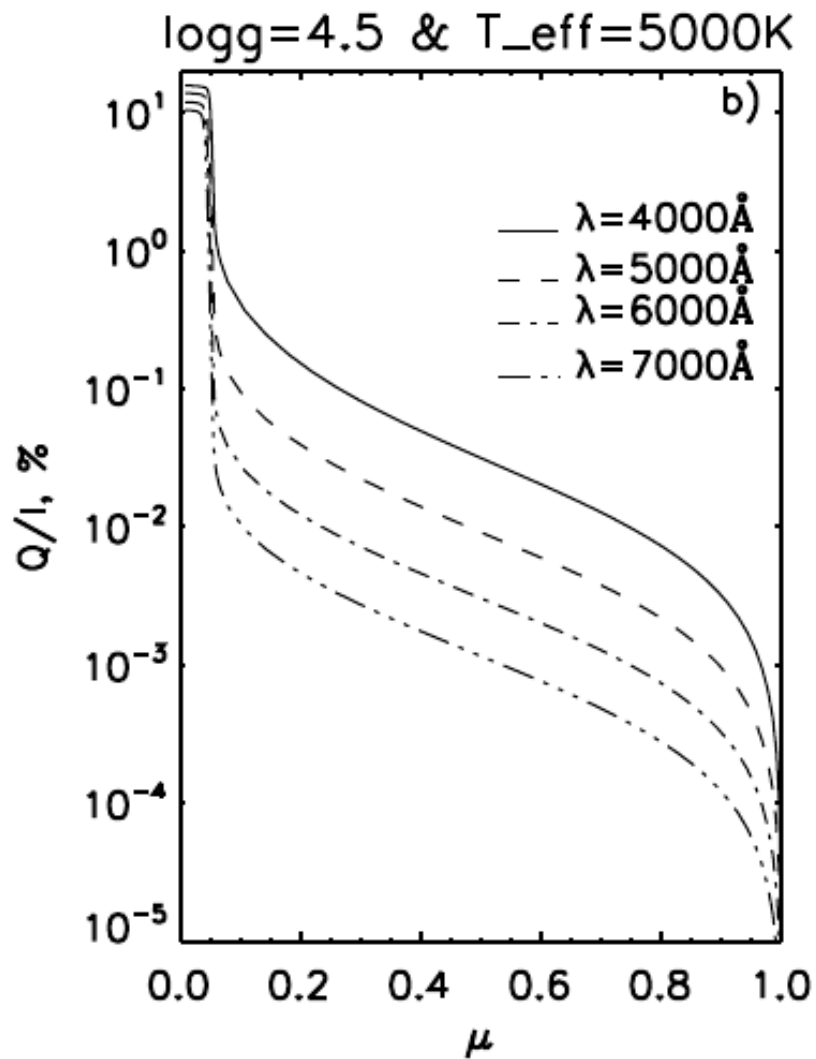

Milić & Faurobert (2012)

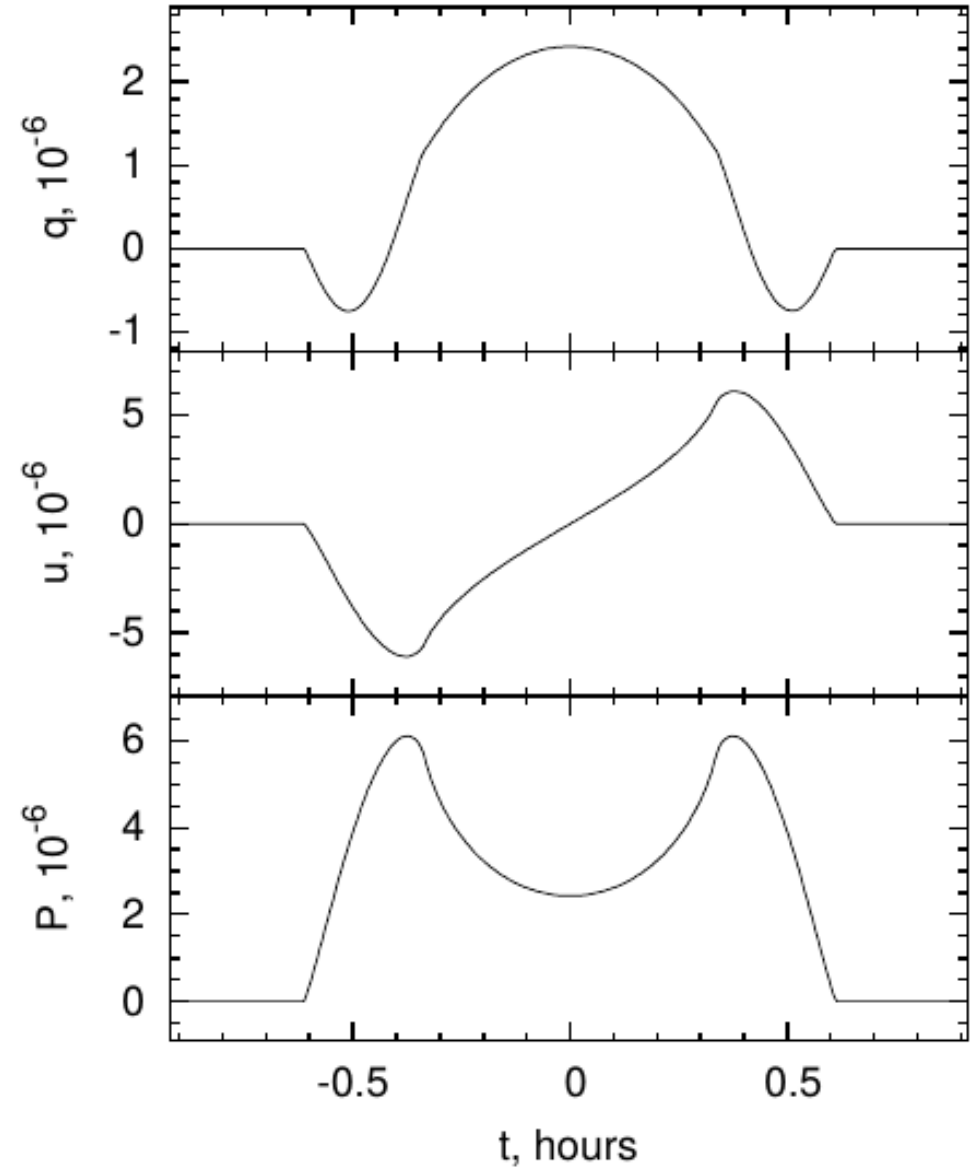
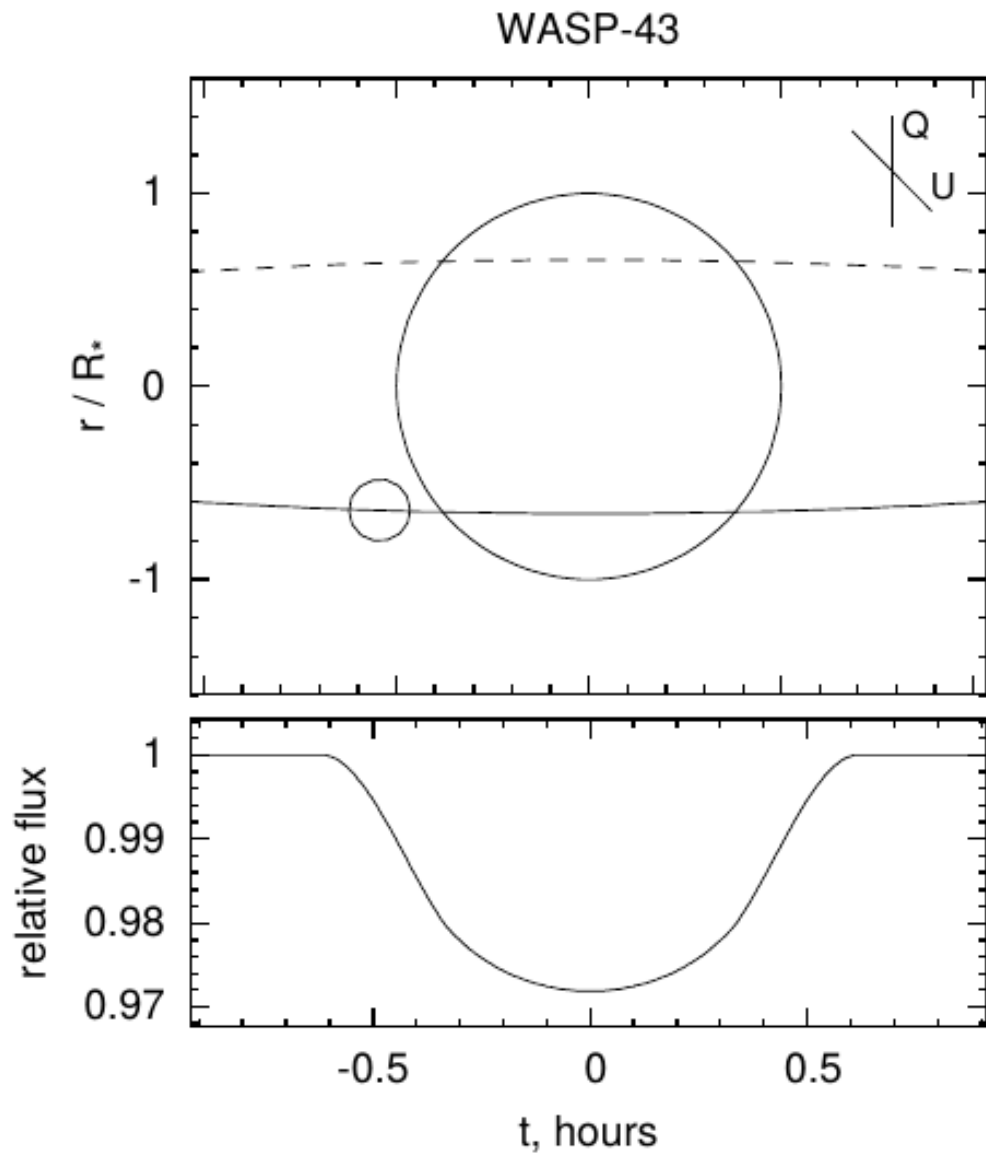
From Milić & Faurobert (2012)

Možemo li ovo da posmatramo na zvezdama?

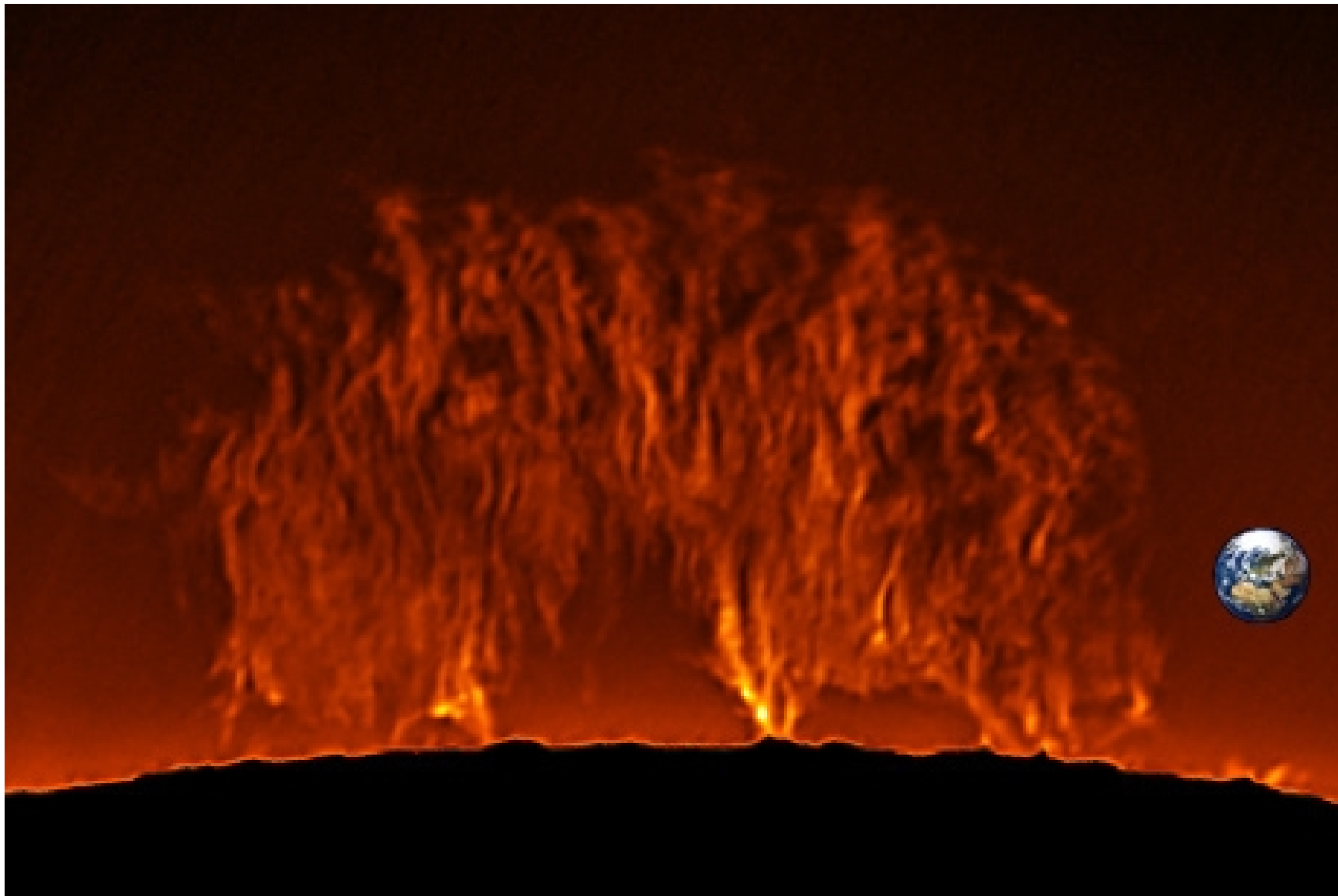

Možemo li ovo da posmatramo na zvezdama?

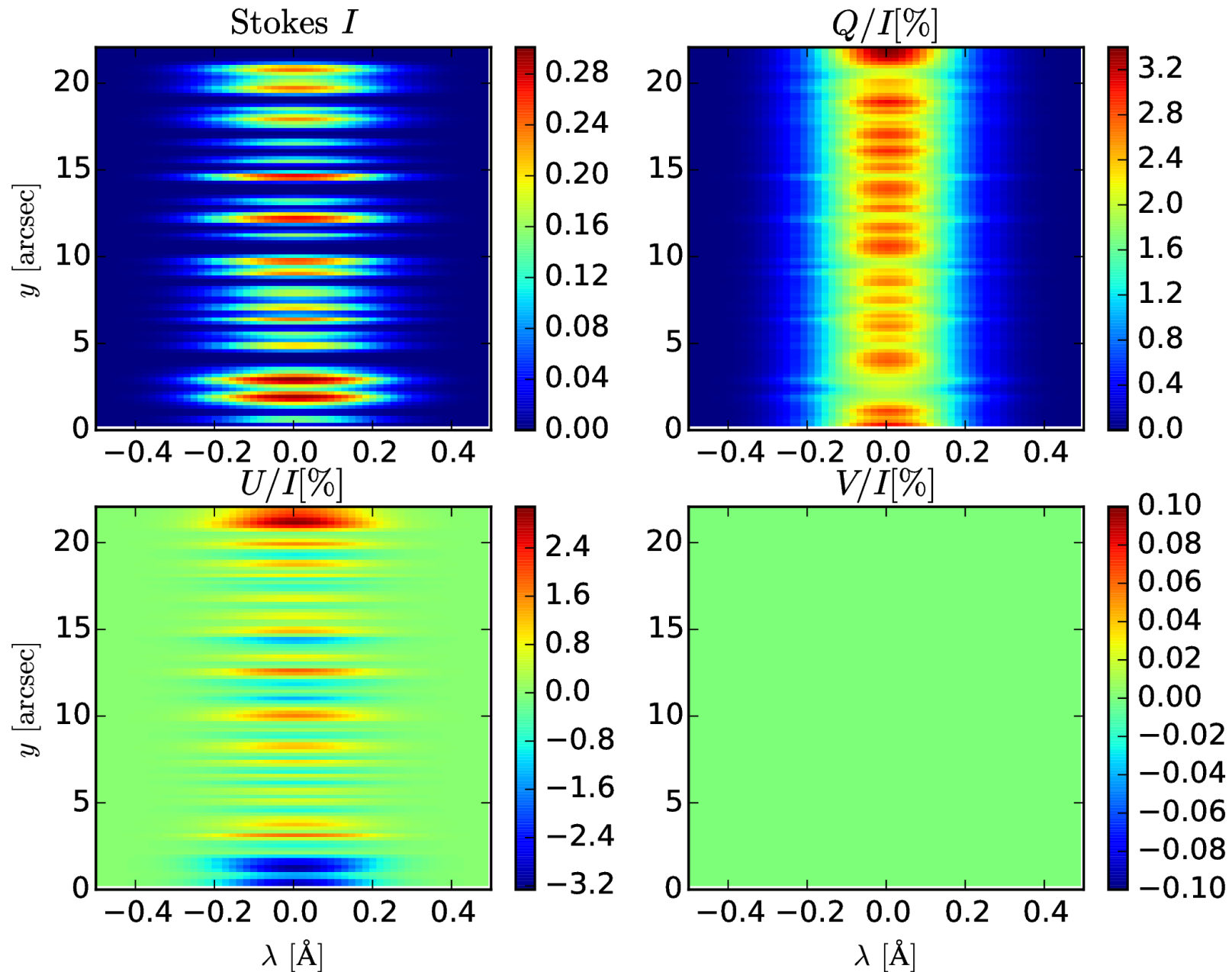
Kostogryz et al. (2015)

„Van-atmosferski“ objekti - protuberance

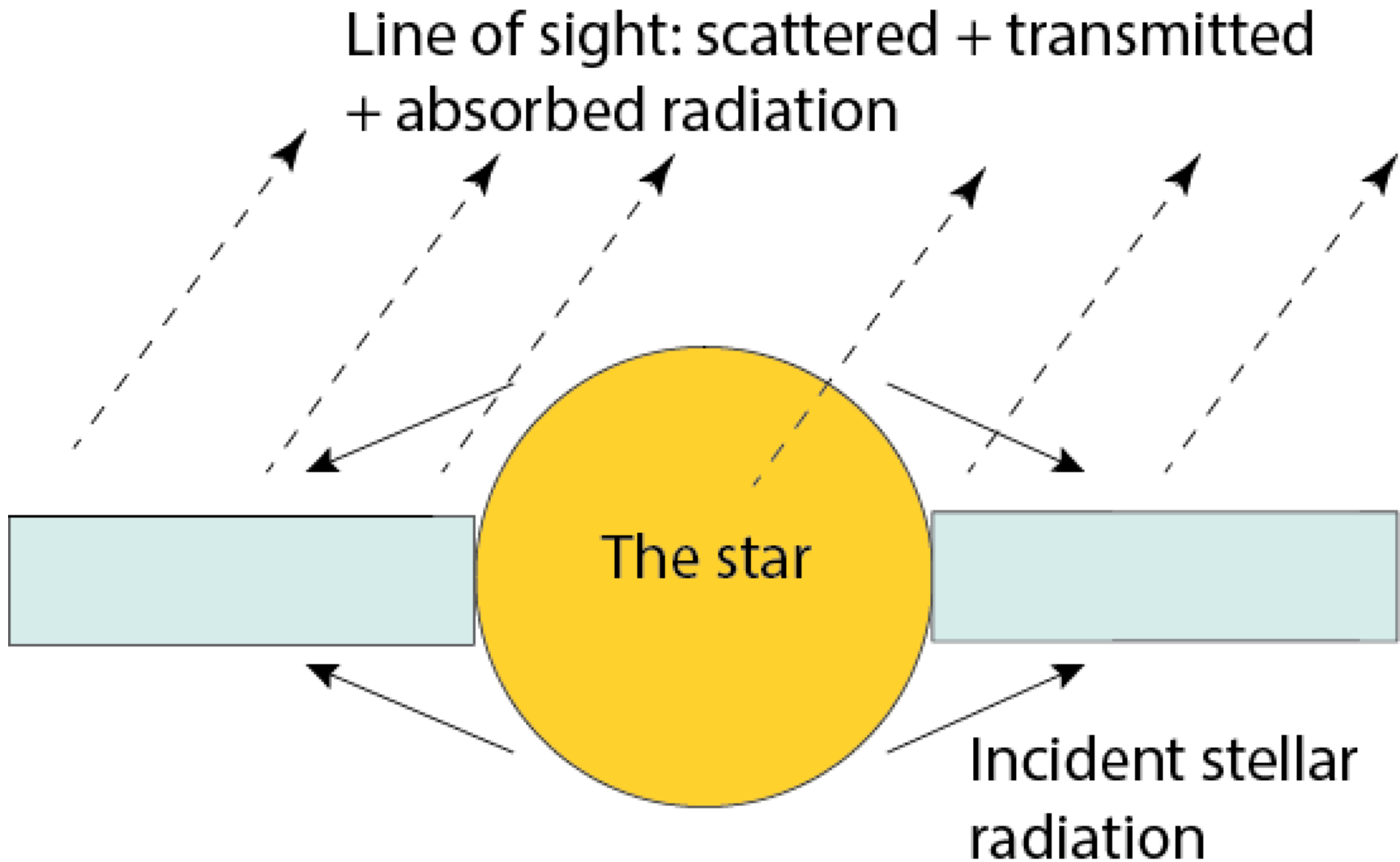
Slika: Joseph Brimacombe

„Van-atmosferski“ objekti - protuberance

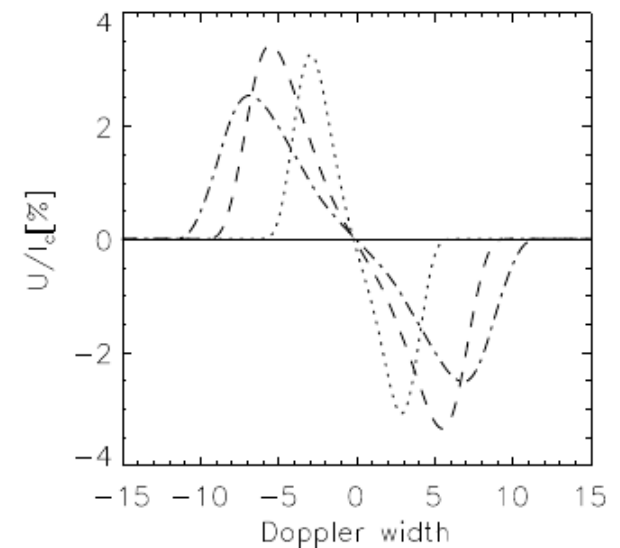
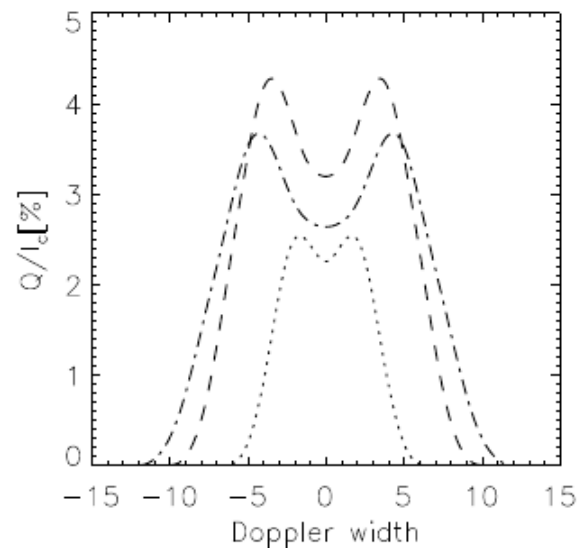
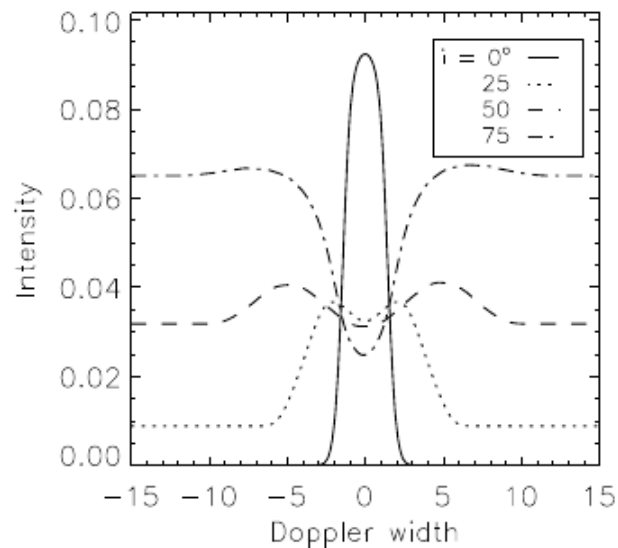
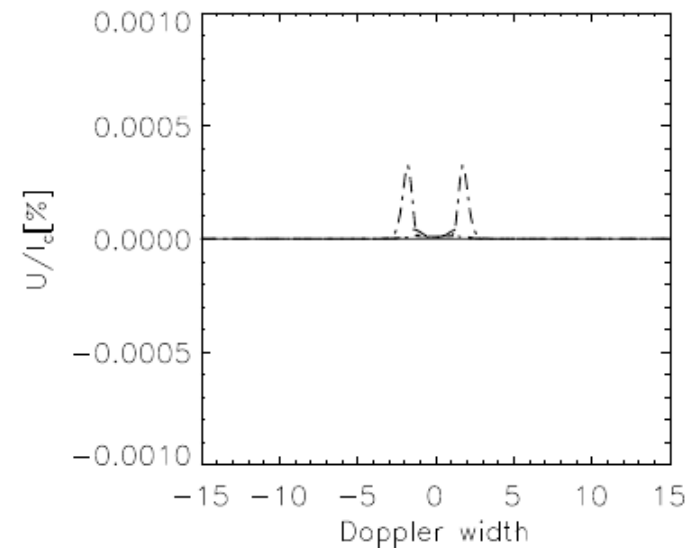
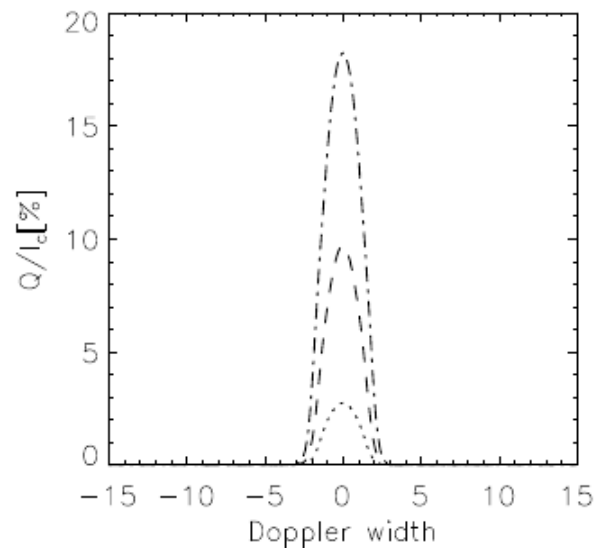
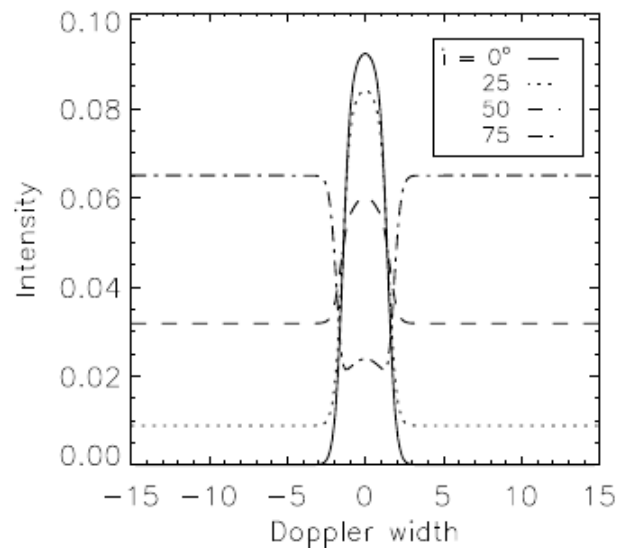

Milić, Faurobert & Atanacković (in prep.)

„Van-atmosferski“ objekti - diskovi

„Van-atmosferski“ objekti - diskovi

Za kraj

- Polarizacija je indikator magnetnog polja, ili geometrije rasejanja
- Otvara dodatne mogućnosti u dijagnostici
- Nekad je potrebno rasplesti različite efekte, što ne mora da bude naivno
- Modeli su komplikovani, pa je zaključivanje („merenje“) teško